

Beskrivelse af arbejdet med magtanvendelser i Region Midtjylland

Voksensocialområdet

Voksensocialområdet oplever store forskelle indenfor tilbuddenes brugere, og dermed også store forskelle i kravene til den pædagogiske intervention. Det er således af afgørende betydning, om magtanvendelser er afstedkommet af en reaktion relateret til en autisme spektrums forstyrrelse, en psykisk sygdom, epileptiske reaktioner, senhjerneskade, et specifikt syndrom eller til en intellektuel svagt fungerendes borgers manglende evne til at forstå eller have indsigt i egne og omgivelsernes indbyrdes forhold og betydning for hinanden. Nogle borgere har en kombination af to eller flere af ovenstående dysfunktioner.

Tilbuddene er meget opmærksomme på sådanne forhold, hvilket kommer til udtryk ved indflytning af nye beboere/brugere, hvor udredningen af borgerens behov i nye rammer er det første mål for, at der kan foretages en specifik og målrettet faglig kvalificeret indsats.

Tre personer skiller sig voldsomt ud fra voksensocialområdets øvrige beboere/brugere, idet der for disse tre personer er registreret i alt 591 magtanvendelser i 2007. Tekstboksens eksempler viser, hvordan der er arbejdet med at nedbringe antallet af magtanvendelser for disse tre personer:

Eksempler

A: Brugen af magt overfor denne beboer steg markant i forbindelse med start af nybyggeri på bo- og aktivitetsstedets matrikel. Magtanvendelserne bestod i at hindre beboeren afgang til byggepladsen, og da beboeren ikke efterkommer (forstår) verbal kommunikation, så har magtanvendelserne karakter af, at et særligt indkaldt personale til at løse denne opgave fysisk skulle afskære beboerens adgang til byggepladsen. Metoden var at stille sig foran beboeren og lægge hånden på beboerens bryst, hvilket oftest har været nok til at beboeren fjernede sig fra byggepladsen. Indimellem har det været nødvendigt at holde

Dato 28-04-2008

Charlotte Kristiansen

Tel. +45 8728 4004

Charlotte.Kristiansen@ps.rm.dk

1-35-73-5-08

Side 1

fast i beboerens tøj for at opnå det ønskede resultat. Det skal bemærkes, at der i december måned ikke har været indberetninger om magtanvendelser i forhold til denne beboer, idet byggeriet da blev afsluttet, og ikke længere udgjorde en fare for beboeren.

B: For denne beboers vedkommende ligger 75 % af magtanvendelserne i årets første måned. Efter supervision om indsats og pædagogiske strategier er antallet af magtanvendelser reduceret kraftigt til senest tre i december måned 2007. En stor del af de senere magtanvendelser har fundet sted i forbindelse med færden på offentlig vej, hvor beboeren enten ikke har villet gå videre eller umotiveret har forsøgt at begive sig ud på kørebanen. Magtanvendelserne har for en stor dels været at bremse/standse beboeren ved fastholdelse i forbindelse med at udføre nødretsbetingede indsatser. Den øvrige del har været i forbindelse med nødværge, når beboeren fysisk har angrebet og antastet personalet i form af slag, nappen eller kradsen. Episoderne kan generelt karakteriseres som værende kortvarige og uden efterfølgende negative reaktioner fra beboerens side.

C: Denne beboer fik ophold på botilbuddet fra maj måned 2007, og det viste sig efter indflytningen, at beboeren var mangelfuldt udredt. Der pågår fortsat en udredningsproces, men den er vanskeliggjort af beboerens særdeles problemskabende adfærd. Det sikkerhedsmæssige aspekt for personalet vægtes højt i denne opgave. Der ydes supervision i forbindelse med opgaveløsningen, som ud fra sin kompleksitet forventes at have et langt tidsperspektiv. I de cirka 8 måneder beboeren har boet i botilbuddet, har der været fra tre til 11 magtanvendelser pr. måned. Mange har haft en særlig alvorlig karakter, hvor det har været nødvendigt fysisk at passivisere/fastholde beboeren, ved at flere personer har fastholdt beboeren i længere tid, da beboeren har været til fare for sig selv, for øvrige medbeboere og for personalet. Beboeren er meget påvirket af omgivelserne i sit bo- og aktivitetsmiljø, hvor den mindste uro påvirker negativt. Det overvejes derfor, hvordan beboeren om muligt kan skærmes yderligere i sit nuværende bomiljø, uden at etablere et tilbud til beboeren med fravær af social kontakt til andre ud over personalet, idet beboeren også profiterer af kontrollerede sociale kontakter. Beboeren er under psykofarmakologisk behandling.

Frasorteres disse tre personer med flest magtanvendelser, fordeler de resterende 353 magtanvendelser i 2007 sig på 72 personer, hvor fremtrædelsesmønstrene er meget individuelle, og hvor der således ikke peges på entydige årsager, som man vil kunne sætte ind over for.

Indsatsen for at begrænse anvendelsen af magtindgreb baserer sig på et generelt fagligt højt niveau set i lyset af de komplekse faglige opgaver. Der foregår til stadighed en opkvalificering af specialviden til medarbejderne, men bare små afvigelser i dagligdagen er nok til at udløse reaktioner, som kan nødvendiggøre en magtanvendelse. I visse situationer vil en udeladelse af en magtanvendelse resultere i overgreb mod andre personer, eller personen selv vil være i en situation, som kan karakteriseres som omsorgssvigt. Stor indsigt i beboeren og viden om faglige tiltag er således det mest effektive til at undgå magtanvendelsessituationer.

Antallet af magtanvendelsesindgreb på voksensocialområdet, der relateres til nødværge og nødret, er relativt højt. Tallene skyldes de berørte beboeres problemskabende adfærd, hvor personalet dels skal beskytte sig selv, dels skal forhindre, at personen selv eller andre bliver skadet. Årsagerne til den problemskabende adfærd er sammensatte og komplekse

personlighedsstrukturer forårsaget af sociale og biologiske faktorer, som der ikke kan ændres på, men som indsatsen skal kompensere for.

Voksensocialområdet havde i perioden 1. januar 2007 til 31. december 2007 1.716 personer tilknyttet døgn- og dagtilbud.

Voksensocialpsykiatriområdet

Voksensocialpsykiatrien har til stadighed fokus på forebyggelse og minimering af magtanvendelse - både som led i den generelle indsats, og i den daglige, konkrete indsats i forhold til den enkelte beboer. Der er i den forbindelse f.eks. afviklet temamøder for personalet, hvor regler og praksis på området er gennemgået og drøftet.

Tilbuddene på voksensocialpsykiatriområdet har bl.a. modtaget undervisning og arbejdet med forebyggelse af vold og konflikter via kommunikation i konfliktsituationer og supervision.

Herudover er emner som tydelighed og ærlighed i samarbejdet med beboerne, skærmning i forhold til stimuli og sociale indtryk hos beboere, der er i en sårbar tilstand, beboerinddragelse og medbestemmelse blevet berørt i en række kursusforløb.

Ad pædagogisk vej arbejdes der kontinuerligt på at undgå, at beboere kommer i situationer, hvor magtanvendelse er eneste mulighed, og det prioriteres at være på forkant med situationen ved at kende beboerne godt og dermed være i stand til at forudse vanskelige situationer.

Eksempel

En beruset og psykotisk beboer har smadret sine møbler i lejligheden og går ned på bostedets parkeringsplads. Her kommer han med voldsomme trusler, da han mener, han ikke bliver hørt og forstået. Fire medarbejdere er til stede, hvilket signalerer ro og tryghed om situationen både for den pågældende beboer, øvrige beboere samt medarbejdere. Én af medarbejderne går forholdsvis tæt på beboeren og taler roligt og konkret samt udtrykker forståelse for situationen og tilbyder sin hjælp. Medarbejderen udstråler ro, og beboeren er ikke i tvivl om, at medarbejderen har kontrol over situationen. Herefter kan beboeren tales til ro, og en magtanvendelsessituation undgås.

Voksensocialpsykiatriområdet har oplevet, at en systematiseret mulighed for deltagelse i aktiviteter, herunder motionsaktiviteter har haft en generel forebyggende effekt i forhold til voldssituationer og brug af magt.

Herudover har et højskoleprojekt på et af tilbuddene givet beboerne mulighed for at se sig selv i en højskolesammenhæng, og det at deltage i højskolens faste daglige aktiviteter har betydet et fald i antallet af magtanvendelser det pågældende sted.

Endelig har den tilgang, at beboerne skal have størst mulig indflydelse i dagligdagen og mulighed for at leve det liv de ønsker, haft en positiv effekt. F.eks. har det været befordrende for beboeres samarbejdsvilje, at hjælp til personlig hygiejne ikke nødvendigvis skal ydes på bestemte tidspunkter af dagen, men når det - inden for visse rammer - passer den enkelte beboer bedst.

Ligesom på voksensocialområdet er det typisk, at magtanvendelse anvendes i forhold til ganske få beboere med særligt vanskelige lidelser, tilstande, og handlingsmønstre, hvor alle tiltag for at "nå" personen med pædagogiske metoder er forgæves, skønt et intensivt og systematisk arbejde med brug af bl. a. handleplaner er forsøgt først. Der ses derfor også eksempler på, at ved denne type beboeres fraflytning, falder antal magtanvendelser på tilbuddet markant.

Voksensocialpsykiatriområdet i perioden 1. januar 2007 til 31. december 2007 526 personer tilknyttet døgn- og dagtilbud.

Børn og ungeområdet

Opgørelsen af tilladte magtanvendelser i 2007 er opgjort til i alt 762. Der findes p.g.a. kommunalreformen ikke tal fra 2006, der gør en relevant sammenligning i udviklingen antallet af magtanvendelser mellem 2006 og 2007 mulig.

Sammenlignes udviklingen i opgørelsen mellem 1. og 4. kvartal i 2007 ses en stigning fra 123 tilladte magtanvendelser i 1.kvartal til 257 tilladte magtanvendelser i 4. kvartal. Stigningen har i perioden været på 109 %, hvilket er et opmærksomhedspunkt.

Børn og ungeområdet har således i forbindelse med det generelle arbejde med at udvikle fælles værdier og mål for sine tilbud fra 4 tidligere amter, herunder udviklingen af nye retningslinjer vedr. håndtering af magtanvendelser, haft en skærpet opmærksomhed på magtanvendelser over for børn og unge og i konsekvens heraf stigende opmærksomhed på regelgrundlaget.

Medarbejderne på en af områdets tilbud for børn med Autisme Spektrum Forstyrrelser er påbegyndt videreuddannelse vedrørende håndtering af denne gruppe af børn og unge. Der er i 2007 afholdt kursus vedrørende autisme, og der er i 2008 planlagt en målrettet efteruddannelse for samtlige faste medarbejdere i "Studio III", som er en international anerkendt basisuddannelse for personale, der arbejder med mennesker med ASF. Målet med disse tiltag er at forebygge konflikter, selvskadende og udadrettet adfærd, og dermed at reducere antallet af magtanvendelser.

Opgørelse af ikke-tilladte magtanvendelser i kalenderåret 2007 er opgjort til i alt 15. Der er i kalenderåret sket et markant fald i ikke-tilladte magtanvendelser fra 13 i 1. halvår til 2 i 2. halvår 2007.

Faldet skyldes primært at bl.a. aflåsning af døre og undersøgelse af den unges rum på sikrede døgninstitutioner for børn og unge ikke var tilladt efter den magtanvendelsesbekendtgørelse for børn og unge, der var gældende indtil 31. juli 2007. Derfor skulle disse nødvendige indgreb indberettes som ikke-tilladte magtanvendelser, mens disse indgreb under visse forudsætninger er tilladt efter den magtanvendelsesbekendtgørelse for børn og unge, der trådte i kraft den 1. august 2007.

Faldet i ikke-tilladte magtanvendelser skal også ses i sammenhæng med mere systematisk opmærksomhed på magtanvendelser som helhed. Institutionerne har udviklet strategier til at undgå ikke-tilladte magtanvendelser ved at kunne forudse konflikter, hvorfor en del konfrontationer har kunnet undgås.

Børn og ungeområdet planlægger årlige temadage om magtanvendelse overfor børn og unge og indberetninger med henblik på at reducere antallet af magtanvendelser.

Herudover udarbejdes kvartalsvise opgørelser over antallet af magtanvendelser, og på tilbud, hvor der konstateres store udsving i antallet af magtanvendelser, foretages en individuel tilrettelagt opfølgning med konkrete handleplaner.

Eksempel

En stor dreng havde udviklet en tiltagende voldsom, ritualiseret og udadrettet adfærd. Dette gav sig udslag i mange magtanvendelser udløst på baggrund af vold mod personale og medbeboere. Episoderne analyseredes, og der sås bl.a. et mønster omkring drengens overgang til skole/skolebus om morgenen og om eftermiddagen. På denne baggrund etableredes en særlig indsats vedrørende drengens "overgang" til og fra skole/skolebus med gennemgående personale, kommunikation igennem "social historie" og positiv respons. Samtidigt blev der iværksat en psykiatrisk udredning af drengen, og der påbegyndtes en medicinsk behandling, som medførte at medarbejderne lettere kunne "nå" drengen med den pædagogiske behandling. Den samlede indsats har således medført færre episoder med vold mod medbeboere og medarbejdere fra drengen og dermed også færre magtanvendelser i forhold til drengen.

Børn og ungeområdet havde i perioden 1. januar 2007 til 31. december 2007 1.772 personer tilknyttet døgn- og dagtilbud.